

de Duinrel

Natuurvereniging de Bollenstreek

29ste jaargang, juni 2023

Bestuur voorzitter	John van Velzen; F. Koolhovenstraat 5, 2171 RD, Sassenheim telefoon: 06-54661288 of mail: voorzitter@bollenstreek.knnv.nl
penningmeester	Jan Plomp; Ambachtstraat 29, 2181 RC, Hillegom telefoon: 0252-516545 of mail: penningmeester@bollenstreek.knnv.nl
secretaris	Maud van der Veen; Langevelderlaan 9, 2204 BB, Noordwijk telefoon: 06-11098194 of mail: secretaris@bollenstreek.knnv.nl
ledenadministratie	Maud van der Veen mail: ledenadministratie@bollenstreek.knnv.nl
algemeen lid	Agaat Mesman; Dopheidestraat 38, 2165 VP, Lisserbroek telefoon: 0252-503039 of mail: agaat@quicknet.nl
Redactie de Duinrel	Adrie van Dam, Annelies Moolenaar en Maud van der Veen mail: deduinrel@gmail.com
webredacteur	mail: webmaster@bollenstreek.knnv.nl
Excursiecommissie	Agaat Mesman, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van der Salm, Jan Plomp en Jos van Schie
Waarnemingen	Sarah Humphrey; Geestburg 6, 2171 DM, Sassenheim telefoon: 0252-755156 of mail: vogelsbollenstreek@gmail.com
Milieuoverleg Duin- & Bollenstreek	Nico Groen; Fazantstraat 50, 2162 GM, Lisse telefoon: 0252-410460 of mail: nico.groen@casema.nl
Donateur of lid worden?	Maak € 18,00 respectievelijk € 41,50 over op NL32 INGB 00005 61947 t.n.v. KNNV afdeling Bollenstreek te Hillegom o.v.v. 'Donatie' en/of 'Contribu- tie'. Donateurs ontvangen de Duinrel. Leden krijgen daarnaast ook het blad Natura van de landelijke KNNV. Het lidmaatschap of donateurschap starten of beëindigen kan alleen per kalenderjaar. Opzeggen moet vóór 1 november per brief of e-mail gebeuren bij de ledenadministratie.
ontwerp omslag ontwerp logo foto's omslag	Maud van der Veen Sarah Humphrey Voorkant: "Nachtegaal", Sjaak Weijers Achterkant: "Brandnetelsplijtbekertje en Brandnetelpuntkogeltje 7x vergroot", Jan Bischoff Tulleken Achterkant binnen: "Kleine Bonte Specht", Annelies Moolenaar
De volgende Duinrel ver- schijnt half september 2023. De sluitingsdatum voor de kopij is 15 augustus 2023.	De Duinrel is het kwartaalblad van Natuurvereniging de Bollenstreek, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. De vereniging organiseert activiteiten zoals lezingen en excursies met aandacht voor vlinders, vogels, libellen en planten. Informatie over de vereniging vind je op de website: https://bollenstreek.knnv.nl .

Inhoudsopgave

<i>Van de redactie</i>	4
<i>Concept Verslag van de 29ste Algemene ledenvergadering</i>	5
<i>Mossen en korstmossen excursie in de AWD</i>	7
 <i>Onder de loep: Varkenspootje</i>	8
<i>Eindpresentatie Wassergeest</i>	9
<i>Minicursus vogels 2023</i>	11
<i>Lentevreugd</i>	13
<i>Voorjaarswandeling Tespelduyn</i>	15
<i>Stinsenplanten en voorjaarsbloeiërs in het Bennebroekbos</i>	16
<i>Fotopresentatie Vogels op Texel</i>	18
<i>Wandeling Waverhoek</i>	21
<i>Birdwatchingday Tespelduyn</i>	23
<i>Fluisterboot Nieuwkoopse plassen</i>	23
 <i>In de kijker: de Purperreiger</i>	26
 <i>Geluksmomentje: Grijsze Wouw</i>	26
 <i>Natuurmomentje: Hart van hout</i>	28
<i>Bijpraten Langeveld</i>	28
<i>Je zult maar een wildcamera zijn</i>	30
 <i>Natuurmomentje: Boommarter</i>	32
<i>Waarnemingen 1 februari t/m 30 april 2023</i>	34
<i>Activiteitprogramma</i>	40

Van de redactie

Door: Annelies Moolenaar

Een tevreden redactie biedt u weer een tot de rand gevulde Duinrel aan! De klus is weer geklaard!

Als liefdevolle ouders zwaaien wij ons kind weer uit, maar zijn ook eigenlijk best benieuwd wat ermee gebeurt als die in uw postbus (digitaal of fysiek) terechtgekomen is. Worden de verslagen en informatieve stukjes meteen verslonden, of terzijde gelegd voor later? Wat heeft meteen uw aandacht? Of vindt het gebodene in totaal, al dan niet na vluchtige screening, al snel de weg richting prullenbak/oud-papier? Of denkt u: zou ik ook zelf aan de inhoud kunnen bijdragen door foto's aan te leveren of stukjes te schrijven (dit is een hint natuurlijk)?

Dit willen we graag weten, en ook hoeveel het u waard is om de Duinrel op papier op de mat te ontvangen. Daartoe is een enquête uitgezet, waarin u uw feedback kunt geven. Wilt u die **voor 15 juli** ingevuld terugsturen aan de redactie? Dan kunnen wij daar in het volgende nummer al op reageren.

Ook wordt daar uw aandacht gevraagd voor het komend jubileumjaar van de vereniging. We worden in 2024 30 jaar, en dat is toch weer een mooi kroonjaar om iets bijzonders met elkaar te doen. Leuke ideeën daarover? Laat ook dat weten via de enquête, en lees daarbij ook de wervende en hartelijke woorden van onze voorzitter John.

En wat is nieuw in deze Duinrel? We proberen door toevoeging van kleine rubriekjes zoals 'onder de loep' en 'in de kijker' wat meer achtergrondinformatie over bepaalde genoemde soorten te geven.

En we gaven al eerder een voorzet met het onderdeel 'natuurmomentje' – waarbij u als lid/donateur uitgenodigd wordt een ervaring in de natuur met ons te delen.

We hopen dat u zult genieten van de excursieverslagen – onder allerlei weersomstandigheden zijn we er op uitgegaan: snijdende wind in maart, zon in april en rollende paarse onweersluchten in mei. Buiten zijn geeft een totaalervaring in de elementen. Er breekt iets in je open. Dat kan gebeuren door een zingende Nachttegaal, maar ook in de kleurrijke jungle die te ontdekken valt op een Brandnetelsteel: als de schoonheid ervan je raakt kan je weer op volle kracht vooruit! Een heel mooie zomer toegewenst!

Concept Verslag van de 29ste Algemene ledenvergadering

Door: Maud van der Veen

Datum: woensdag 19 april 2023
Locatie: Speeltuin De Bijenkorf, Emmastraat 49 te Lisse
Aanwezig: 17 leden

1. Opening en vaststelling van de agenda

John van Velzen opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Het is fijn dat we elkaar weer gewoon kunnen ontmoeten. Er zijn 17 leden aanwezig en 7 leden hebben zich afgemeld.

De agenda wordt conform het voorstel vastgesteld.

2. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van woensdag 13 april 2022.

De notulen worden conform vastgesteld.

3. Jaarverslag van het bestuur

Het jaarverslag roept geen verdere vragen op. Het is een leuk verhaal.

Jan Plomp bedankt John voor het feit dat hij bereid is geweest om zijn voorzittersperiode toch vol te maken tot het eind van het jaar, toen bleek dat er geen nieuwe voorzitter te vinden is, ondanks zijn oproep daartoe begin 2022. De oproep voor een nieuwe voorzitter blijft gelden, want in 2024 houdt John echt op. 15 jaar is genoeg geweest.

4. Financieel verslag van de penningmeester

Jan laat zien dat we een gezonde financiële vereniging zijn. De contributie in-ning verloopt voorspoedig en het ledenbestand groeit licht.

5. Verslag van de kascontrolecommissie en verkiezing kascontrolecommissie

Nico Groen en Jan Albert Moolenaar hebben de kas gecontroleerd en melden dat deze in orde is bevonden. Zij adviseren de penningmeester te decharge-
ren en hem te bedanken voor zijn nauwkeurige inzet voor de vereniging. Volgend jaar zal de kascommissie bestaan uit de heren N. Groen en J. Bischoff Tulleken. Mevrouw Agnes Voogt wordt reserve lid.

De leden verlenen de penningmeester en het bestuur decharge.

6. Mededelingen

• Vanuit het MOBD

Er zijn geen mededelingen.

• Activiteitencommissie

Jos van Schie geeft aan dat er veel leuke excursies zijn georganiseerd en dat de belangstelling best goed is. Als de excursie in de krant heeft ge-
staan melden zich ook vaak niet-leden aan. Bij sommige excursies is er een limiet aan het aantal deelnemers gesteld (bijv. door gids, ruimte

etc.). Het loont dus om je tijdig op te geven. Ook bij lezingen is tegenwoordig ook opgave nodig, omdat de ruimtes soms klein zijn.

Arie van der Lans geeft nog een tip: Bel eens naar andere verenigingen om te vragen wat een leuke lezing was (bijvoorbeeld Delfland).

John vraagt mensen om ideeën voor een excursie of lezing kenbaar te maken bij de excursiecommissie.

De vogelcursus was overtekend. Er is dus veel belangstelling voor. De cursisten waren enthousiast. Dankzij het Ger van Zanenfonds konden we de hand-outs laten printen. Arie vraagt zich af of we volgend jaar de Bollenvogels erbij zouden kunnen nemen.

Maud geeft een korte update over de inventarisatie op Natuurgebied Langeveld. Elke derde zaterdag loopt een werkgroep met elkaar. Als je een keer mee wilt lopen kan dat.

Arie doet verslag van de Paddenwerkgroep. Er zijn 7 actieve deelnemers, die in de paddentrekperiode tijdens de avonden de oversteekplaatsen beschermen.

- Duinrel

Adrie van Dam geeft aan dat het nieuwe redactieteam inmiddels goed ingewerkt is en dat ze trots zijn op de inhoud en omvang van de Duinrel. Ze vraagt speciaal aandacht voor de rubriek: Natuurmomentje. Het zou leuk zijn als meerdere leden zo'n kort stukje zouden willen inleveren. Ook ontvangt ze graag nog wat meer foto's voor de Duinrel. Ze moeten wel voldoende pixels hebben.

- Website

De website en de facebookpagina worden bijgehouden. Zodra excursies bekend zijn worden zij op de website gezet. Kort van te voren wordt er nog via facebook en twitter ook nog aandacht aan besteed. Het loont omdat je steeds het actuele aanbod ziet en je je snel kunt aanmelden.

7. Rondvraag

John meldt nog dat we volgend jaar 30 jaar bestaan. We zoeken dus nog mensen, die mee willen helpen het lustrum te organiseren.

De aanwezigen vinden de Speeltuyn de Bijenkorf een mooie oplossing en gezelliger dan het Onderdak. Er zijn 38 stoelen en het is mooi ruim.

Hanneke Duivenvoorden meldt dat er in Nieuwe Wetering plannen zijn om bij de Bult (een natuurgebiedje) huizen te bouwen. Ze vraagt of mensen nog ideeën hebben hoe je zoiets tegenhoudt.

Sluiting

John sluit om 21 uur de vergadering. Het was weer geanimeerd en constructief.

Mossen en korstmossen excursie in de AWD

Door: Agaat Mesman

Zondagmorgen 19 februari was de mossen en korstmossen excursie in de AWD. Toen ik bij de Zilk aankwam was het een beetje vochtig, maar er werd gelukkig geen regen voorspeld. Al gauw kwam Thijs aanlopen en om tien uur waren we compleet en met z'n twaalf gingen we op pad. In plaats van het duin in te lopen, liepen we weer de parkeerplaats op naar een paar bomen waar mooie korstmossen op zitten. Groot dooiermos, Kapjesvingermos, Gewoon purperschaaltje, Witte schotelkorst en Gewoon schildmos.

Thijs vertelde wat een korstmos is. De naam korstmos is eigenlijk een verkeerde naam. Want hoewel mossen en korstmossen vaak samen genoemd worden, zijn ze geheel niet verwant aan elkaar. De wetenschappelijke naam van korstmos is licheen. Pas aan het eind van de vorige eeuw werd ontdekt dat korstmossen fundamenteel anders zijn, zij bestaan uit een algen/of blauwwier en een schimmel. Het verschil tussen een mos en een korstmos is gemakkelijk te zien. Mossen zijn miniatuurplantjes, zijn doorgaans groen en hebben meestal blaadjes en stengels. Korstmossen hebben hoogstens schubjes. Zij zijn plat of gelobd tot vertakt en kunnen allerlei kleuren hebben; grijs komt veel voor, maar ook oranje, geel, bruin zwart, zelfs rood.

Ruig haarmos

Rivier schriftmos

Varkenspoetje (Michiel Langeveld)

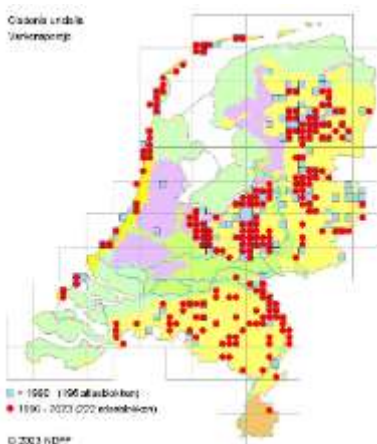
In het duin vonden we o.a. de volgende mossen: Groot laddermos, Gesnaveld klauwtjesmos, Gewoon Purpersteeltje, Gaffeltandmos, Zandhaarmos en Groot duinsterretje. Van de mossen vind ik het Ruig haarmos erg mooi, vooral de mannelijke planten met het wijnrode perigonium, het mannelijk voortplantingsorgaan. En ook de Grijsz grijze bisschopmuts stond er prachtig bij.

En zoals zo vaak gebeurt bij een excursie zagen we in het Oosterkanaal een Wilde Zwaan. Erg leuk, maar we waren op zoek naar mossen en korstmossen zoals het Sierlijk rendiermos. Van de korstmossen die we gevonden hebben, vind ik zelf het Rivier schriftmos een van de mooiste korstmossen. Het heeft fijne, script-achtige markeringen.

Helemaal op het eind moesten we op zoek naar het Varkenspootje en die hebben we gevonden. Thijs zorgde weer voor een leerzame excursie. We hebben veel gezien en gehoord.

De prachtige foto's zijn van Michel Langeveld en hij heeft ook de score bijgehouden: 39 korstmossen en 12 mossen en daarvoor dank.

Onder de loep: Varkenspootje (*Cladonia uncialis*)

Het Varkenspootje, *Cladonia uncialis* is geen alledaagse soort. Het groeit op de grond, maar heeft geen grondschubben. In het noordpoolgebied komt deze soort algemeen voor, maar in Nederland is het een vrij zeldzame soort die wel in de duinen en op de hoge zandgronden in het binnenland voorkomt. Het staat op de rode lijst in de categorie kwetsbaar.

Eindpresentatie Wassergeest

Door: Michel Langeveld

Op vrijdag 10 maart 2023 was het dan zover. De eindpresentatie van de natuurinventarisatie Wassergeest. De presentatie werd gehouden in Theater 't Onderdak in Sassenheim. Na een jaar van waarnemen met het oog, oor (vogels), neus (paddestoelen), verrekijkers, loepen, microscopen, wildcamera's, planktonnetten, potvallen en batdetectors zijn er 1724 soorten geïnventariseerd. Het stukje Lisse, dat 25 jaar geleden in het "gele boekje" wegens haar soortenrijkdom al de Ark van Noach werd genoemd, deed zijn naam eer aan.

De avond werd feestelijk geopend door Maud van der Veen. Hieruit bleek dat naast alle soorten zelfs veertien SNL soorten zijn gevonden, zoals de Nachtegaal, het Bruin zandogje, de Grote ratelaar, het Bleeksporig bosviooltje en het Knoopkruid. Soorten die van belang zijn voor subsidieaanvraag. Arjan Vergunst vertelde over de geschiedenis van het gebied. Informatie die hij had vergaard door veel te lezen over het landgoed.

De presentatie over de insecten werd verzorgd door Adrie van Dam. Bij deze presentatie veel interessante wetenswaardigheden en iedereen keek vol enthousiasme naar de prachtige foto's. Agaat Mesman nam het stokje over door iets te vertellen over de dagvlinders en libellen. Interessant was onder meer de levenscyclus van het Groot koolwitje.

Jan Bischoff Tulleken presenteerde de nachtvlinders, schimmels en slijmzwammen. In deze presentaties eveneens subliem beeldmateriaal. Opmerkelijk vond ik hoe extreem goed nachtvlinders voedsel of soortgenoten over kilometers afstand kunnen ruiken en hoe schimmels myceliumnetwerken kunnen vormen van meerdere hectare groot.

Annelies Moolenaar vertelde over hoe het vogeljaar op Wassergeest was verlopen. Dat verschillende roofvogels hun territorium op het landgoed verdedigen. Hoe de jonge Haviken laag in het nest bleven zitten en hoe blij verrast we waren toen we hun kopjes voor het eerst zagen.

Cees Timmermans nam de zoogdieren voor zijn rekening en legde uit hoe meerdere wildcamera opstellingen zijn gebruikt om verschillende soorten vast te leggen.

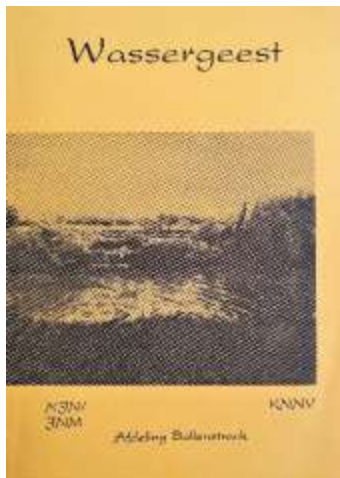

Joop Kortselius vertelde over de mossen en korstmossen op Wassergeest. Mossen is een onderwerp waar hij veel van weet en niet snel over uitgepraat raakt. Meest opmerkelijk in dit verhaal waren de mosballen van s truikmos die hij heeft waargenomen in het gebied. Deze ballen kunnen door een fazant zijn gemaakt en zeer oud worden. Op Wassergeest heeft hij meerdere ballen gespot. Een exemplaar heeft hij geschonken aan Naturalis en is opgenomen in de collectie.

Met Wassergeest gaat het goed, maar de vereniging heeft ook verbeterpunten gezien. Deze aanbevelingen gepresenteerd door Paul Venderbosch lagen op het vlak van maai beleid, uitbaggeren van sloten, exotenbestrijding, verbetering van oevers en hoe verschillende vegetatietypen nog beter kunnen aansluiten door het aanleggen van een zoom-mantel kern.

Aan Zuid-Hollands Landschap kon met trots het eerste exemplaar van het eindrapport in boekvorm worden overhandigd. Het rapport werd namens ZHL in ontvangst genomen door Pieter Balkenende en Maarten Laming. Pieter dankte hartelijk voor het eindrapport en alle gegeven aanbevelingen. Dit rapport komt in de bibliotheek van Lisse ter inzage liggen. Ook zal het in pdf vorm op de website van de KNNV Bollenstreek te lezen zijn.

Zie verder op de website <https://bollenstreek.knnv.nl/werkgroep/werkgroep-natuurinventarisatie-wassergeest/>

Van het gele boekje naar het groene boek

Minicursus vogels 2023

Door: De deelnemers

In 2023 hebben we voor de tweede keer een Minicursus vogels georganiseerd. Dit keer met een financiële bijdrage van het Ger van Zanenfonds, waardoor we de hand-outs konden laten drukken. Dat is fijn om voor de cursisten om aantekeningen te maken bij de plaatjes. Het eerste weekend ging over de water- en weidevogels met een excursie naar Polders Poelgeest. Het tweede weekend ging over de bos- en tuinvogels met een excursie naar Nieuw Leeuwenhorst. Er waren 21 deelnemers.

We hebben de deelnemers het verslag laten schrijven ☺.

Wij danken jullie hartelijk voor de vogelcursus die jullie verzorgd hebben. Wij vonden het interessant en leerzaam, goed opgebouwd en goed uitgelegd en wij vinden jullie enthousiaste vogelliefhebbers. Dat zijn wij ook. Fijn dat er naast de (goede) foto's ook geluid was te horen van de verschillende vogels. We hebben ook een aantal nieuwe vogels leren kennen en zelfs kunnen zien tijdens de excursies. De polder in Oegstgeest was echt een ontdekking. Mooi dat er zulke plekken zijn, net als Nieuw-Leeuwenhorst (dat wij wel kenden), eigenlijk niet ver van huis.

Blauwe Reiger en Brandgans (Roeland Mol)

Wat hebben mijn moeder en ik genoten van jullie enthousiasme voor de vogels. Van nu af aan is buiten lopen niet alleen meer kijken, maar is er luisteren bij gekomen. Maar daar moet nog wel veel geoefend worden, want wat is het moeilijk! en vooral leuk om te doen. Bedankt voor jullie leuke cursus!!!

Nu ben ik eigenlijk geen beginner, ik weet er wel wat van maar... Dat viel best tegen. Oké, ik weet van plaatjes best wel wat exemplaren op naam te brengen. Wat er bij deze cursus bleek is dat het determineren aan de hand van de zang een stuk moeilijker is. En dat het in een bos vol met door elkaar kwetterende, fluitende, piepende vogels NOG moeilijker is. Maar door de tips (concentreer je om te beginnen op een paar soorten) is er wellicht toch wijs uit te worden. Veel plezier gehad, dat zeker! Dank voor jullie inzet.

Het was een zeer leerzame cursus waar ik veel van heb opgestoken. Met name de excursies waren zeer leuk om te doen mede door de fantastische begeleiding van Annelies, Sarah en Maud.

Wij kijken tegenwoordig met héél andere ogen naar de sloten en plassen om ons heen. En ik heb geleerd dat het vogelgeluid bij ons achter, waarvan ik meende dat het de 'vinkenslag' was, het riedeltje van de Tjiftjaf is! Ook ga ik vanaf nu proberen om de zang van Roodborstje en Winterkoninkje van elkaar te onderscheiden. Dank voor jullie uitleg en geduld daarin!

Merel en Roodborst (Jos de Boer)

Ik heb ontzettend genoten van de minicursus en vooral van jullie passie die jullie tentoonstellen tijdens de presentaties en wandelingen. Ik had er geen notie van dat er zoveel verschillende vogels en mooie plekken in de buurt te zien zijn, waarschijnlijk omdat ik er nooit de tijd voor genomen heb om het rustig te bekijken en te beluisteren.

We kijken (met onze verrekijker) over een langstuk land uit op een tiental grijs-witte houten paaltjes. Op 1 paaltje na, waren alle paaltjes van boven af recht afgesneden. Het ene paaltje werd versierd met eenzelfde kleur bolletje en klein zwart dopje bovenop. Het Glanskopje bovenop het paaltje!

Glanskop (Annelies Moolenaar)

Zanglijster (Roeland Mol)

Lentevreugd

Door: Maud van der Veen

Zaterdag 25 maart arriveerden we met 18 deelnemers op de parkeerplaats van Natuurgebied Lentevreugd. Onze gids Hugo Woudenberg stond al te wachten. En ja, op 25 maart is het natuurlijk echt al lente, maar daar was niet zoveel van te merken. Er stond een krachtige wind, het was grijs, maar gelukkig wel droog. En aan het eind kwam zowaar de zon voorzichtig tevoorschijn.

Lentevreugd is een klein natuurgebied, dat aan de westkant van provinciale weg N441 tegen Wassenaar aan ligt. Lentevreugd is een voormalig bollenland, dat 20 jaar geleden werd omgevormd naar natuurgebied. Het is in beheer bij Staatsbosbeheer, die in de loop van de jaren er een prachtig drassig voedselarm natuurgebied van heeft weten te maken met natte graslanden, poelen en beekachtige waterlopen (rellen). Er grazen Schotse Hooglanders en Koniks, die helpen het gras in toom te houden. Daarnaast is er een actieve vrijwilligersgroep aanwezig, die het gras maait en afvoert, de Duindoorns onder controle houdt en ervoor zorgen dat bezoekers niet teveel van de paden afwijken.

Het gebied wordt zoveel mogelijk opengehouden met hier en daar wat lage vegetatie. Er staan ook veel Elzen en Populieren afgewisseld met Duindoorn. Ook de Braam doet het de laatste jaren te goed. Verder is het een weids gebied, dat een verbinding vormt tussen de Duinen en de Polders.

Lentevreugd (Lidy van der Salm)

Het gebied kent drie redelijke grote poelen, waarvan er eentje 's zomers doorgaans droogvalt. Ze worden verbonden door een stelsel van rellen, dat het kwelwater uit de duinen naar het westen afvoert. De rellen zijn wat meer verdiept en het land is hier en daar wat afgegraven, waardoor het water wat langer in het gebied blijft. Door de aanleg van twee stuwen kan het beter gereguleerd worden.

In een kleine twee uur hebben we het terrein rond gelopen. We gingen natuurlijk op zoek naar vogels, die hier veel voorkomen. Dat is best een uitdaging met zoveel wind. Ook de vogels zoeken dan de luwte op. Maar gelukkig blijven vogels zeker in de lente wel zingen. Al snel hoorden we de Heggenmus in de Duindoorn, zagen we Graspiepers als parachutjes naar de grond afdalen, hoorden we de Putters, die gretig van de elzenproppen zaten te smullen. De eerste Rietgorzen zaten in het riet op gepaste afstand gade geslagen door een Grote Zilverreiger. Boven ons hoofd cirkelde de Buizerd en in de verte probeerde een Torenavalk zijn nieuwe nestkast uit. In het hoge gras waren hazen aan het spelen. Langs de randen van de poeltjes waren de Kleine Plevieren aan het foerageren. En tot onze verrassing

hoorden we de Cetti's Zanger zijn eerste liedje zingen. Ja, ja het werd toch nog een beetje lenteachtig.

Maar een Veldleeuwerik hoorden we niet, alhoewel dat een droomvogel voor Lentevreugd is. Van oudsher, toen het nog bollenland was, broedden er meerdere paartjes in Lentevreugd, maar door verruiging van de vegetatie is hij verdwenen. Stichting Leeuwerikfonds is opgericht, vooral met het doel om Lentevreugd weer aantrekkelijk te maken als broedplek voor de veldleeuwerik. In een bepaald deel van het gebied wordt het overheersende duinriet gemaaid, zodat er een kruidenrijk duingrasland kan ontstaan. Als KNNV hebben we, als dank voor de rondleiding daar een bijdrage aan geschonken. Wie weet horen we de Veldleeuwerik als we nog eens terugkomen.

Voorjaarswandeling Tespelduyn

Door: Maud van der Veen

Zaterdag 1 april hadden we de voorjaarswandeling op Tespelduyn georganiseerd. De vrijdag ervoor regende het de hele dag. Dat beloofde wat. Gelukkig viel het zaterdag enigszins mee. Af en toe een lichte motregen en wat binnentekkende zeedamp rondom de terp, waardoor het uitzicht en de kleuren van de bollen getemperd werden. Maar welgemoed togen we met z'n negenen op pad.

Overall kwamen we bollen tegen. Rondom de randen van het oude duinbos kwamen de Scylla's met hun blauwe, witte en roze kleuren omhoog. Daar omheen schoten allerlei narcissen omhoog. Langs de randen van de fairways stonden nog meer narcissen volop te bloeien. Zelfs boven op de terp staan ze. Op Tespelduyn zijn heel veel narcissen aangeplant, die jaren achter elkaar telkens weer opkomen. Het geeft het geheel elke lente weer een kleurrijk aanzien.

Daarnaast hadden we natuurlijk veel aandacht voor de vogels. Overall hoorden we gekneuter, gepiep, getjilp en allerlei verschillende deuntjes. Voor de vogelaars een feest van herkenning, voor anderen een wonder dat je ze uit elkaar kunt houden. We telden 31 verschillende soorten. Waarvan de Zwartkop voor velen van ons de eerste van het jaar was. De Blauwborsten lieten zich uitgebreid horen, maar niet zien. Moeder Eend toonde ons trots haar 11 jongen. De Patrijzen liepen hard achter elkaar aan door het bollenveld. Daar boven buitelden de Kieviten over elkaar heen. De Veldleeuweriken zongen ondanks het grijze weer volop. En in de verte hoorden we de Tureluur roepen. Ja, het was toch echt lente!

Wilde eend met kinderen (Sarah Humphrey)

Stinsenplanten en voorjaarsbloeiers in het Bennebroekbos

Door: Jan Albert Moolenaar

Zaterdag 8 april 2023 heette Lidy van der Salm de 12 aanwezigen welkom en vertelde ons dat dit bos rond 1605 bekend stond als onderdeel van Landgoed Duinwijk. Het originele monumentale huis is in de jaren 1972 afgebroken en op die plaats is een appartementencomplex genaamd "Huis te Bennebroek" gebouwd. Het bosgedeelte is onderdeel van Landschap Noord-Holland geworden. Meteen bij de ingang was de Vingerhelmbloem een blikvanger, gevolgd door Kruipe ereprijs, Hondsdraf en het Fluitenkruid. De Kievitsbloem kwamen we tegen in 2 kleuren en het blad van de Koekoeksbloem. Blikvanger was daarna Kersenbloesem. Holwortel en Kleefkruid maakten, dat er van vele Sneeuwkllokjes en Speenkruid niets meer was te zien.

Bekende bosvogels waren zichtbaar zoals Kool-, Pimpel- en Staartmees, de Roodborst, Winterkoning, de Gaai en de Heggenmus. De Zwartkop was weer terug uit het Zuiden en na veel speuren werd de Appelvink en een Boomkruiper gespot. Verder hoorden we de Tjiftjaf, de Groene en Grote Bonte Specht en alarmerende Merels. Met het oog op een Bosuil werd opeens de roep van de IJsvogel herkend.

Een enorme Beuk met een leeftijd van minstens 160 jaar, met bovenin diverse Houtduiven, werd veelvuldig gefotografeerd. Daarna was het tijd voor details op de grond liggende takjes: Esdoornhoutknotszwam en Kraterkorstkoegelzwam die alleen met loepjes zichtbaar zijn. Zo ook het Brandnetelvulkaantje op een overjarige Brandnetelstengel. Daarna volgde het Armbloemig look en vlak bij een waterpartij bloeiende Pinksterbloem, een enkel Klein hoefblad, Japans hoefblad en in het water de contouren van de Gele lis. Op een dode Beuk met Hedera er omheen zagen we Zilveren boompuist (= een slijmzwam).

160 jaar oude Beuk (Jan Bischoff Tulleken)

Op enkele plaatsen troffen we de Wijngaardslak aan. Terwijl we alleen nog maar sprietten van de Gewone vogelmelk tegenkwamen, was het Knikkende vogelmelk een plaatje! De 1^e bladeren van Hartbladzonnebloem en Valeriaan kwamen al weer op. Bij de vijver tegenover het eerder genoemde appartementencomplex, zwommen enkele Krakeenden en een Fuut. We hoorden de Boomklover en zagen vijf Moerascypressen met uitstekende wortels om lucht te kunnen happen aan de waterkant. Na de zang van Putter en Kneu en een voorbijkomende Citroenvlinder, staken we over naar "Overplaats van de Hartenkamp". Een rondje in dit perceel leverde Robertskruid, Judaspenning, Salomonszegel, veel Boshyacinten, Lelietjesvan-dalen op, die respectievelijk nauwelijks of nog niet in bloei waren. Mooi was de Gele anemoon en bloeiende Boterbloem. Wat struiken betreft: verschillende 6 meter (!) hoge Buxus en de (gewone) Vogelkers waren voor de excursiegangers een bijzonderheid!

Met de blik op de grond gericht was het tijd voor Maagdenpalmen en verschillende Sleutelbloemen. Wat struiken betreft, een aangeplante Pimpernoot was voor velen onbekend. Fraai was de bloeiende Esdoorn en een oude Essenlaan. Daar zagen we blauwe Scilla siberica, maar ook Witte dovenetel en Bosanemoon.

Tenslotte, werden Lidy en Maud hartelijk bedankt voor de voorbereiding en leiding van deze mooie groene voorjaarsexcursie!

Fotopresentatie Vogels op Texel

Door: Adrie van Dam

Na de ALV op 19 april gaf Annelies Moolenaar een presentatie over vogels op het Waddeneiland Texel, een geliefd eiland voor de vogelaar. Het waddengebied is een voedselbron, rustgebied en broedgebied voor veel vogelsoorten.

De foto's zijn gemaakt in mei en in oktober wanneer veel trekvogels de Waddeneilanden aandoen. Door in het voorjaar en in het najaar vogels te bekijken zie je veel vogels in een ander kleed. In mei is het beginnend zomerkleed te zien en in oktober is al flink geruid naar het winterkleed. Je ziet dezelfde vogels in verschillende looks.

Annelies kan zo mooi vanuit de beleving vertellen, alsof je er zelf bij bent geweest. De binnenlandse vogelreis – die wij via de presentatie mee kunnen maken - begint al op de boot naar Texel waar de fotocamera al goed ingesteld wordt. De Mantelmeeuwen die rond de veerboot zweven zijn een mooi startpunt voor proefopnames. Eenmaal met de boot aangekomen in de Mokbaai staat een Zwarte Ibis, een van de bijzondere trekvogels, de fotografen op te wachten. De camera is gereed en het klikken kan beginnen.

Als toeschouwers worden we als het ware achter op de fiets van Annelies meegenomen naar de favoriete plekjes voor de vogelaar, waar de meest mooie en mees- te soorten te zien zijn en altijd zit er wel een verrassende vogel tussen. Er komen prachtige foto's voorbij van Fazanten met vuurrode wangen, de Bonapartes Strandloper die bijna de hele aardbol overvliegt om te broeden of te overwinteren.

De slimme tactieken voor de vogelende fotograaf worden ook gedeeld. Je moet niet alleen rekening houden met de zonstand voor de perfecte foto, maar je moet ook de getijden in de gaten houden voor het vogelaanbod. Bij laag water is er veel voedsel en zijn veel vogels te zien, maar dan wel verspreid over het wijde wad. Bij

hoog water rusten de wadvogels binnendijks. Bij het eerste uur van afgaand tij foerageren de wadvogels onderlangs de waddendijk en zijn ze massaal, en goed te bekijken.

Een van de vogelgebieden is de Slufter, een getijdengebied waar eb en vloed voor veel voedsel zorgen en waar grote groepen vogels foerageren, zoals de Bonte Strandloper, de Drieteenstrandloper, de Steenloper en de Kanoet.

Eidereenden – met een opvallend kopprofiel – maken volgens Annelies een bijzonder geluid dat doet denken aan een stofzuiger en dat een beetje hompend klinkt. Hier wil ik iets meer van weten en bij Vogelgeluid.nl ga ik dit geluid even beluisteren. Voor mij klinkt het meer zompnd en smakkend.

De presentatie van al deze soorten is goed opgebouwd en veel gelijkende soorten worden naast elkaar getoond zodat je de verschillen kan zien. Zoals bij de Grauwe en Rosse Franjepoot waar de oogstreep bij de Grauwe Franjepoot naar beneden wijst en bij de Rosse Franjepoot recht loopt. Een kort filmpje laat de bijzondere foerageertechniek van de franjepoten zien. Franjepoten draaien heel snel rondjes en pikken om zich heen. De Wulp en Tureluur, die op dezelfde plek foerageren, staan samen op de foto en het verschil in de grootte tussen deze twee vogels is goed te zien.

Nog een paar leuke, vertederende, dramatische en soap-verhalen komen voorbij. Een leuk verhaal over een 12-jarige jongen die mevrouw Annelies even de verschillen tussen de Gewone Rotgans, de Zwarte Rotgans en de Witbuikrotgans uitlegt. Wat Annelies zag als onbegonnen werk wordt zo door deze jonge vogelaar helder uitgelegd. Voor ons is er een mooi plaatje met de ‘zoek-de-verschillen’ tussen de diverse soorten rotganzen. En ook bij ons begint het e.e.a. te dagen. Een dramatisch verhaal over een grote Grote Stern-kolonie die daar al jaren broedt en twee rampzalige jaren heeft gehad waardoor de populatie drastisch is uitgedund. Het eerste jaar door plunderende ratten en het tweede jaar door de vogelgriep. Annelies heeft de grote kolonie nog in volle glorie kunnen zien en toen er een Torenvalk boven de kolonie gesignaleerd werd kwam de hele groep al krijsend in de wieken om de rover te verjagen. Dit leverde spectaculaire vogelplaatjes in volle actie op.

Een grappig verhaal gaat over een broedstrandje speciaal gemaakt voor Kluten. Op een dag was er een groep Texelaars, het schapensoort van Texel door een omheining gebroken. Kluten hebben een speciale kluten-truc om rovers te misleiden door te doen alsof ze gewond zijn en zo de indringers van de nesten weg te lokken. Schapen zijn niet geïnteresseerd in kluten-eitjes en grazen onverstoord

verder en de Kluten proberen steeds nieuwe trucs uit. Het kluten-toneelstukje is als een soap mooi in beeld gebracht.

Klult met schaap (Annelies Moolenaar)

Als vogelfotograaf wil je de vogels niet storen en probeer je zo onopvallend mogelijk te zijn om de vogels in hun normale gedrag te laten en te zien.

Een Lepelaar die vlak voor de fotograaf landt en eerst gaat paraderen om vervolgens zijn alledaagse ding gaat doen, voedsel zoeken en zich dan mooi laat observeren. Een groep Kepen die net een flinke vliegtocht achter de vleugels hebben storten zich op een Lijsterbes die vol met roodoranje bessen hangt. Een welverdiende smulpartij voor de hongerige vogels. We zien nog bijzondere verschijningen voorbij komen. Zoals baltsende Kemphanen, de mannen met een wit likkende bontkraag die indruk op de concurrenten en de vrouwtjes maken.

Tussen grote groepen vogels zit soms een bijzondere soort, maar hoe pik je deze er nu net uit? In een grote wolk met Goudplevieren die als een tornado rondvliegt en neerdaalt wordt één Morinelplevier ontdekt. De Morinelplevier was door Annelies al eens eerder in de duinen gezien en het opvallende van deze vogel is dat deze geen vrees heeft voor de mens. Dus net die ene vogel die vooraan op het

weiland neerstrijkt is zomaar de Morinelplevier. Annelies heeft in 2019 in de AWD al kruipend op haar buik een prachtige fotoserie van deze kleurrijke vogel kunnen maken. En wij konden vanuit onze stoelen hiervan meegenieten.

Een mooie afsluiter voor deze presentatie is de Zwarte Ruiter in zomerkleed, die zich zo op het gemak voelde dat ie ter plekke een dutje ging doen. De zwarte veren hebben een wit randje erlangs en met witte stipjes op de veren lijkt het op kantwerk. Sfeerplaatjes van het waddengebied, de haven met de 'vogelaars'-loopsteiger en de zonopkomst vanuit het wad wisselden de presentatie mooi af. Zo'n vogelkijkweek levert veel mooie momenten op, prachtige foto's en bijzondere waarnemingen en verhalen. Toch blijft er wat te wensen over. Voor Annelies is dit de Bladkoning die nog op het wensenlijstje staat. Een goede reden om het waddengebied nog eens te bezoeken.

Wandeling Waverhoek

Door: Otto Thomas

Op zaterdagmorgen 29 april zijn we met 10 man vertrokken naar Waverhoek voor een wandeling rond het natuurgebied aldaar. Het weer was perfect voor een mooie wandeling, fris in het begin maar gaandeweg steeds zonniger. Wanneer je daar rondloopt, vergeet je gemakkelijk hoe dicht je bij de stank en het lawaai van Amsterdam, Schiphol en Utrecht bent. Een prachtig landelijk gebied met weilanden, slootjes, hekken en boerderijen. Even in de remmen voor een loslopende kip op de heenweg.

De Boerenzwaluwen lieten zich zien, hoewel nog niet de aantallen die je zou verwachten na het zien van de aantallen op de telposten in het hele land. In het riet vonden we mooie aantallen Rietzangers, Blauwborsten, een Waterral liet zich horen. Doorgaans zijn Rietzangers redelijk goed te determineren op zang maar wat mij al eerder opviel dit jaar is dat er Rietzangers zijn met een uitgebreid repertoire aan geluiden. In sommige gevallen lijkt het meer op een Bosrietzanger maar dat is wel aan de vroege kant zo eind april. Misschien dat omstandigheden in de overwinteringsgebieden bepalen dat jonge Rietzangers op andere plaatsen moeten overwinteren en dan andere geluiden meenemen dan de Hollandse vogelaar gewend is. Even wachten tot de vogel zich laat zien, in geval van twijfel dus.

In het natte gedeelte stond het water wat hoog. Doorgaans ligt dit net aan droog wat broedgelegenheid biedt aan Kluten en foerageerplaats voor allerhande stelt-

lopers. Misschien dat dit een beheerskeuze is om te zorgen dat de boel niet dichtgroeit voordat de broedsoorten arriveren. Behalve de herkenbare soorten als Bruine Kiekendief en Lepelaar was er nog een leuke tester voor de liefhebber: de Bosruiter. In deze periode behoorlijk massaal op doortrek door het hele land en leuk om deze aan de grond te zien. Bijna verdween deze als Tureluur in het boekje maar nee.... Een fraaie fly-by van mooie groepen Knobbelzwanen was zeker ook de moeite waard. Een Cetti's Zanger liet zich even kort maar krachtig horen. Deze soort is zich enorm aan het uitbreiden naar het noorden. Er gaan nog meer warme-landen soorten volgen.

Waverhoek (Otto Thomas)

Waar iedereen in de struiken en naar de lucht tuurt zijn er ook mensen met oog voor wat zich dicht bij de grond bevindt. Jan Bischoff Tulleken liet ons een overjarige brandnetelstengel zien met daarop een aantal nietige zwammetjes en stipjes. Onder de microscoop heeft Jan hierop de volgende soorten kunnen determineren: Brandnetelklokje, Brandnetelschijfje, Brandnetelpuntkogeltje, Brandnetelplijtbekertje, Brandnetelvulkaantje en Dwergholsteelkje, waarvan het steelkje hol is (0,3-2,0 mm hoog, 0,05-0,3 mm in diameter). Waar de één zonder bijgedachten zijn baggerlaars opzet, is dus voor de ander een hele wereld op zich met boeiende soorten. Dat is een mooi leermoment. Alles van waarde is weerloos zei Lucebert. Dat geldt ook voor de kip van de heenweg, die op de terugweg dood op straat lag in een wolk van veren. Dat was de laatste soort op ons lijstje van een verder prachtige wandeling. (zie verder op <https://bollenstreek.knnv.nl/>) Die kip kon het goede gevoel niet wegnemen, sorry kip.

Birdwatchingday Tespelduyn

Door: Maud van der Veen

In de Nationale Vogelweek, dit jaar van 6 t/m 14 mei, organiseren veel golfbanen in Nederland Birdwatching Day. KNNV Bollenstreek helpt golfbaan Tespelduyn deze inventarisatie uit te voeren. Met 11 enthousiaste beginnende en gevorderde vogelaars hebben we op 6 mei vanaf 7 uur 's ochtends een inventarisatie uitgevoerd. We telden uiteindelijk 65 verschillende soorten vogels.

Een uitgebreid verslag kunt u teruglezen op <https://tespelduyn.nl/wp-content/uploads/2023/05/Verslag-Birdwatchingday-Tespelduyn-6-mei-2023.pdf>

Een mooi moment was een overvliegende Havik met prooi.

Havik met prooi (Sjaak Weijers)

Fluisterboot Nieuwkoopse plassen

Door: Adrie van Dam

Op vrijdag 12 mei gingen we met 19 deelnemers naar de Nieuwkoopse plassen om met fluisterboten op zoek te gaan naar o.a. de Purperreiger.

Voordat we vertrokken, werden er een paar kapiteins aangewezen om de boten te besturen en met drie fluisterboten gingen we op pad. Eerst door een smalle sloot vol met Waterlelies en Gele plomp en onder een lage brug door waar we heel diep moesten bukken. Langs de waterkant zagen we grote villa's terwijl we richting de plassen voeren. In onze boot zat geen echte vogelaar, dus wij moesten het doen

met onze beperkte kennis van vogels. Het begon al bij de laatste villatuin waar een reiger muissstil stond. "Kijk, daar staat een Purperreiger!" riep iemand enthousiast. "Nee, dat is geen Purperreiger, dat is een Gewone Reiger." "Maar is hij wel echt? Hij beweegt helemaal niet!" Drie boten voeren langs de reiger, die als een standbeeld bleef staan zonder dat er ook maar een veertje bewoog. "Nee, dit kan geen echte zijn," zei iemand heel overtuigd. Als er een ervaren vogelaar in onze boot had gezeten, zou hij waarschijnlijk zijn tanden geknarst hebben. Voor ons bleef het vooral snog een raadsel.

Op het open water dobberden we langs de oevers en speurden we naar vogels. In het begin zagen we nog niet veel en het was heel stil, maar we genoten van de prachtige omgeving. Wat hadden we vandaag geluk met het weer! De lucht was stralend blauw met witte wolken en de temperatuur was heerlijk. De jasjes konden uit. Maar

Dreigende wolken boven de Nieuwkoopse plassen (Otto Thomas)

... we merkten niet dat de lucht langzaam veranderde van vijftig tinten grijs naar dreigend antraciet. Plotseling begon het hard te waaien en te spetteren. De plastic capejes en poncho's kwamen tevoorschijn en we kropen dicht bij elkaar onder onze paraplu's. Naarmate het onweer naderde, werden mensen wat zenuwachtig-

ger en begonnen druk te praten. Ons gefluister in de boot werd al snel vervangen door lachsalvo's, want ondanks de stromende regen hadden we enorm veel plezier. We begonnen bijna "Purple Rain" te zingen toen de Purperreigers niet tevoorschijn kwamen.

Toen de regenbui echt los barstte, keerden we om. Terwijl we op weg terug waren, werd het droger en dus besloten we ons om te draaien in de hoop dat de bui over was. Helaas kwamen we weer in de regen terecht en we besloten opnieuw weer terug te gaan. Het leek wel alsof we de bui aan het achtervolgen waren, erin en eruit varende, net als tornado hunters dat doen met dreigende stormen.

Een Koekoek vloog over, maar ik was zo in gevecht met m'n capuchon in de wind dat ik deze miste. Nadat de ergste regen voorbij was, konden we ons weer richten op de vogels en in het bijzonder op de Purperreiger. We hadden al de typische geluiden van reigers gehoord en ten slotte zagen we ze overvliegen en landen in bomen waar ze hun nesten hadden. Uiteindelijk kregen we de Purperreigers in onze viziers en door de avondzon kleurden ze extra mooi purper. Op de foto krijgen was wat ingewikkelder door het schommelende bootje en de donkere lucht.

De Cetti's Zanger was ook een wenssoort om te zien. Vijf jaar geleden was het eerste exemplaar in dit gebied waargenomen. Jan Albert die zo gehoopt had deze zanger te zien, hoorde 'm het eerst en kon precies de zang nadoen. Goede informatie voor onze boot want we gaan deze zanger niet zien maar nog wel een paar keer horen. Net als de Rietzangers die we hoorden en de Snor die ook een herkenbaar geluid produceert, blijven al deze vogels voor ons onzichtbaar. Of keken wij niet goed?

Na de regen voeren we het grote meer op en we kwamen in een wolk van muggen terecht. In drie boten werd hevig met alle beschikbare armen gewuifd en gezwaaid. Niet naar elkaar, maar naar de muggen. Petjes en capuchon werden weer opgezet en shawls gedrapeerd als boerka's om onze hoofden te beschermen tegen die krenge. We waren er zo mee bezig dat we de overvliegende formatie van Lepelaars bijna miste.

Een Visdief had een visje te pakken en liet deze per ongeluk vallen en pikte dezelfde vis met gemak weer op uit het water om deze voor een tweede keer te verliezen. Het gebeurde vlakbij de boot en we konden het mooi volgen. In het weiland zagen we nog een aantal Reeën grazen die even opkeken en ook een Fazant liet een paar keer van zich horen, maar ook deze liet zich niet zien.

Na ruim 2,5 uur voeren we terug naar de watervilla's en we waren benieuwd of de reiger daar nog zou staan. Nee, deze was verdwenen. "Het was toch een echte en

geen nepper.” “Of, zouden ze ‘m naar binnen gehaald hebben in verband met de regen?” hoorde ik nog aarzelend naast me. We zullen het nooit weten.

De Snor, de Cetti’s Zanger en de Purperreiger waren wel de toppers. Maud heeft de stand bijgehouden wat de echte vogelaars gehoord en gezien hebben en er zijn 42 soorten geteld. Een heel mooie score (zie <https://bollenstreek.knnv.nl/ons-blad-de-duinrel/>).

Op weg naar huis werd de avondzon knal oranje. Feller kon bijna niet. Het was een bijzondere excursie met indrukwekkende luchten waarvan de kleuren in korte tijd steeds veranderden. Van hemelsblauw naar dreigend grijs en uiteindelijk knal-oranje met een gouden weerschijn op het water. Goed geregeld Jos. Kunnen we voor volgend jaar al intekenen?

🦩 In de kijker: de Purperreiger (Ardea purpurea)

De Purperreiger is een sierlijke reiger met een fraai uiterlijk. De Purperreiger is een moerasbewoner en broedt in kolonies in drassig, overjarig rietland en in door oud riet omgeven struweel. De Nederlandse broedpopulatie – ongeveer 900 broedparen - is de meest noordelijke van Europa. Al in augustus-september trekken de vogels weg naar Afrika en bevinden zich dan in de grote overstromingsvlaktes en moerassen in de Sahel. Na terugkeer vanaf april worden de nesten in de kolonies (in rietland en lage wilgenstruwelen) snel bezet en vanaf mei zijn er nesten met eieren. Vanuit de kolonies worden foerageervluchten gemaakt in omliggende laagveengraslanden en sloten. Het voedsel bestaat uit vis (o.a. grote modderkruiper), amfibieën en kleine zoogdieren. In Nederland broedt 5-10% van de geschatte Europese broedpopulatie (exclusief Rusland).

Purperreigers zijn een stuk zeldzamer dan de algemene blauwe reiger. In Nederland staat de Purperreiger sinds 2004 op de Nederlandse Rode Lijst als bedreigd.

🦩 Geluksmomentje: Grijs Wouw

Door: Annelies Moolenaar

In de voorjaarsvakantie was er gelegenheid voor een korte break in Zeeland. Bekend was, dat er al vanaf begin december ‘22 een Grijs Wouw rondhing in de omgeving van Renesse. Omdat ‘het nieuwtje’ van deze vogel er in de vogelaarswereld al vanaf was, werd het een persoonlijke queeste de vogel te vinden. Na een lange surveillance van het gebied waar hij het meest waargenomen was, en het zien van allerlei ander leuk spul maar niet de vogel die je wenst, was het

moment gekomen de moed op te geven. Voor de zekerheid dan nog een blik op waarneming.nl, waar toen een recente melding stond dat hij een paar kilometer verderop gesignaleerd was!

Van verre was hij al te zien. Daar was een roofvogel boven het open veld: als een Torenvalk hangend en wiegelend, en steeds een klein stukje zeilend in de wind. Maar oef, tegen de zon in.... Keuzemoment: omrijden en dan misschien de vogel alsnog missen als die ondertussen wegvliegt, of toch maar gaan voor het tegenlicht?

Nu heb ik vaak geprobeerd om een biddende Torenvalk goed op de foto te krijgen. Sta je met een gunstig zonnetje achter, dan kijk je vaak op zijn/haar rug. Want ook die wil met de zon mee richting de muizen kijken. En de wind bepaalt ook, hoe er het beste 'gevliegerd' kan worden. Wie weet zou de Grijze Wouw wel net met zijn prachtige kop mijn richting opkijken.... En dat gebeurde! Geluksmoment van de hoogste plank! Ik heb hem zo goed kunnen bekijken! Samengevat: ongeveer als een Kokmeeuw die zich als Torenvalk gedraagt, en dan met een subliem boevenmaskertje, zwarte vleugelpunten en een mooie witte staart.

De Grijze Wouw (*Elanus caeruleus*) komt onder andere voor in Afrika ten zuiden van de Sahara. Vanuit Afrika rukt de vogel geleidelijk op naar Europa, en wordt in Nederland af en toe gezien. Hij jaagt vooral op kleine zoogdieren en reptielen.

Grijze Wouw (Annelies Moolenaar)

 Natuurmomentje: Hart van hout

Door: *Adrie van Dam*

Over het bospad waar ik loop,
ligt tussen de bladerenhoop.
Een beukenboom die is geveld,
het ligt daar uitgeteld.
Met de wortels uit de bodem gerukt
en de stam helemaal stuk.
De takken zijn weg gezaagd,
was de boom door ziekte geplaagd?

Met het hart naar buiten gericht,
het is een droevig gezicht.
Het leven van de boom is voorbij,
maar er komt ook nieuw leven bij.
Bekend is dat dood hout leeft
en nieuwe kansen geeft.
Voor schimmels en kriebelbeestjes
zijn zulke bomen feestjes.
Zij vinden een nieuwe leefplek,
in dode bomen nemen zij hun intrek.

Bijpraten Langeveld

Door: *Maud van der Veen*

Vanaf 1 januari 2023 zijn we begonnen met een nieuw inventarisatieproject, namelijk Natuurgebied Langeveld. Het gebied is, net als Wassergeest, eigendom van het Zuid-Hollands Landschap. En dat betekent dat we onze samenwerking kunnen voortzetten. We inventariseren dit jaar ook weer op de derde zaterdag van de maand met elkaar. En in de tussentijd gaat iedereen ook nog zelf op pad. De een wat frequenter dan de ander. Mocht je een keer mee willen lopen, stuur dan een mailtje naar secretaris@Bollenstreek.knnv.nl.

Natuurgebied Langeveld (30 ha) ligt in de Noordzijderpolder, aan de binnenduinrand boven Noordwijkerhout.

Een tiental jaar geleden heeft het gebied een flinke metamorfose ondergaan. Het Zuid-Hollands Landschap heeft open ruimtes in de bossen gemaakt, paddenpoelen gegraven, graslanden afgeplagd en over een lengte van 1200 meter een duinbeek door het gebied gegraven. Ook is er een scherm geplaatst dat voorkomt dat het grondwater afstroomt naar het lager gelegen bollengebied van Polder het Langeveld. In 2022 heeft het Zuid-Hollands landschap nog 8 hectare in het zuidelijke deel aan het gebied kunnen toevoegen.

Natuurgebied Langeveld voorjaar 2023 (Annelies Moolenaar en Maud van der Veen)

Vanaf 1 januari tot 15 mei hebben we inmiddels 750 soorten op naam gebracht en zijn er zijn zo'n 4700 waarnemingen ingevoerd. De eerste maanden van het jaar vormen de planten, mossen en korstmossen, paddenstoelen en vogels het grootste aandeel. De vogels zijn het vaakst ingevoerd. Er zijn inmiddels zo'n 100 andere waarnemers actief.

Bijzondere waarnemingen bij de vogels waren de Vuurgoudhaantjes, de Fluiter en de Kleine Bonte Specht. Maar ook de overvliegende Bonte Kraai en Flamingo's vielen op. Bij de planten werden Armbloemige look, Grote veldbies, Veldhondstong en een Vroege sterhyacint gesignaleerd. Bij de mossen en korstmossen vielen het Beukenvlekje, Waaiertakmos, Dwergwratjesmos en Witkopvingermos op. En bij de paddenstoelen de Eikentrilzwamgal, het Grijswit houtschijfje en de Populierenvuurzwam.

Vuurgoudhaan
(Sjaak Weijers)

Fluiter
(Sarah Humphrey)

Dwergwratjesmos
(Joop Kortselius)

Je zult maar een wildcamera zijn

Door: Cees Timmermans, Sjaak Weijers en Thomas van Haaster.

Fotografen vertroetelen over het algemeen hun camera. Ze maken haar regelmatig schoon en poetsen de lenzen op. Ze zijn er trots op want het stelt hen in staat hun kunst uit te oefenen en zo moet je hun werk wel noemen. Ik geniet van de prachtige platen van de natuurfotografen. Het zijn niet zo maar plaatjes. Er is nagedacht over de hoek waar het licht vandaag komt, soms is het licht ook gefilterd, de uitsnede is nauwkeurig bepaald, want die beslist uiteindelijk over wat wij te zien krijgen uit de werkelijkheid van dat moment. De fotograaf staat voor velerlei keuzen. Hij of zij kiest op grond van zijn kennis van het vak en van de mogelijkheden die zijn camera biedt. Natuurfotografen hebben veelal een camera met zeer uitgebreide programma's. De camera speelt dan ook zelf een rol in de keuze van de precieze instellingen. Maar de doorgewinterde fotograaf kan ook alles handmatig instellen en zelf de beslissingen overnemen van de camera.

Naast deze manier van fotograferen is sinds enige jaren ook een nieuwe manier van het vastleggen van beelden ontstaan. Hier komt de wildcamera in beeld. Een bewegingsmelder in de camera zowel bij dag als nacht signaleert een bewegend object in het beeldveld. Daar reageert de camera op door een aantal metingen te doen van afstand, lichtsterkte en sluitertijd. Een ingebouwde infrarood flitsers geeft zo nodig voldoende licht om de opname te maken, maar zorgt er ondertussen voor dat het onderwerp niet opschrikt van het flitslicht.

Al bij de opstelling van de camera heeft de fotograaf voor een passend kader gekozen waarin het dier gefotografeerd wordt. Blijft het dier langer dan drie seconden in het beeld aanwezig dan wordt opnieuw een foto genomen. Je kan de camera ook instellen op een snellere of langzamere interval tussen de opnames, zelfs timelaps en video is mogelijk. Dit hele proces verloopt zonder dat de fotograaf op dat moment aanwezig is. 's-Nachts wanneer veel van de foto's worden gemaakt ligt hij waarschijnlijk in zijn bed te slapen.

Wat levert dit proces nu op voor de fotograaf? In ieder geval rusten wie kan het opbrengen om achter elkaar drie of vier weken dagen nacht paraat te zitten om zo nodig foto's te schieten. Zonder het zelfstandig kunnen functioneren van dit apparaat kon deze techniek van fotograferen met wildcamera's niet ontstaan. Ook mooi meegenomen is dat mensschuwe dieren die we anders maar zelden tot nooit zelf op de foto kunnen krijgen nu wel door de wildcamera op de gevoelige plaat vastgelegd worden.

Ons werkgroepje van drie man heeft op deze manier nu drie zelfstandig werkende geautomatiseerde fotografen in dienst kunnen nemen, die voor hun werk geen loon behoeven.

Dank zij twee fondsen De J.C. Ruigrokstichting en Het Ger van Zanenfonds hebben we zo in de loop der jaren 3 camera's kunnen aanschaffen. Ze doen hun werk op de spanning van een set oplaadbare batterijen en leveren de resultaten eens in de paar weken aan ons via een stickie. Onze rol in deze blijft om bij het begin van de sessie de camera op een kansrijke plek te plaatsen voorzien van de juiste instelling. Ook de tijd moet juist worden ingesteld zodat die ook bij de opname kan worden weergegeven. Als de situatie dat vraagt is het nodig om de doelgroep via het aanbieden van voedsel naar de opnameplek te lokken. Zo kun je ook de te fotograferen dieren enigszins sturen.

Ook controleren wij natuurlijk eens in de zoveel tijd de opstelling en verwisselen wanneer nodig de batterijen en/of het SD kaartje. En we plaatsen nieuw lokvoer en maken de opstelling weer klaar voor de komende periode. Thuis hebben we natuurlijk nog de klus liggen om de vele duizenden foto's door te pluizen.

Wezel

Rosse Woelmuis

Een nadeel van onze werkwijze is dat wij onze mechanische werknemers niet kunnen beschermen tegen de ongemakken die de weergoden soms voor hen in petto hebben. Ze werken steeds continu, zomer en winter buiten ook in regen en wind en sneeuw. Soms heeft er een het geluk dat hij even een periode in een dikke plasticbuis (een struikrover genaamd) mag staan. Maar veelal is het werken in een boom of aan een paal. Als gevolg hiervan zullen we steeds na een jaar of drie vier wel weer een beroep op onze sponsors moeten blijven doen. Ze kunnen hier gelukkig lezen en zien dat het niet voor niets is. Het levert een essentiële bijdrage aan de inventarisaties die we voor het Zuid-Hollands Landschap in onze regio kunnen uitvoeren. De zoogdieren, die vooral 's-nachts actief zijn, zijn zonder deze werkwijze eenvoudig niet goed te inventariseren. Een ander nadeel, maar dan voor ons, is de diefstalgevoeligheid van deze apparaten. We doen wat we kunnen voor hun veiligheid en hebben gelukkig tot nu toe nog geen last gehad van vandalen.

Omdat ons werkgroepje van drie man binnenkort door een verhuizing afscheid moet nemen van Thomas van Haaster, willen we via onze Duinrel nu een dringende oproep doen om aanvulling voor ons groepje. Thomas bedankt voor het vele werk de afgelopen jaren. We missen je nu al.

 Natuurmomentje: Boommarter

Door: Sjaak Weijers

Samen met Wil Tamis en 2 collega's van de Werkgroep Roofvogel Rijnland hebben we op een middag op Langeveld in de nestkast van de Torenvalk gekeken. Er lig-

gen 4 eieren in. Als het goed is komen er de komende dagen nog een paar bij, dan is het 35 dagen broeden en na 15 dagen worden de jongen geringd. Ook hebben we met de langestok en camera in het sperwernest gekeken. Tot onze verbazing was het nest bezet, maar niet door een Sperwer.

Boommarter (Sjaak Weijers)

Deze Boommarter lag op het sperwernest. Hij keek ons verbaasd aan en nam toen toch maar de benen.

Zoete vrede

Door: Paul Venderbosch

Waar de morgenstond
vloog hoog mijn kluiif
Wuivend naar Snuf, mijn hond
Voor hem een fuif

“Waar is het feestje?”
vroeg droog mijn duif
“Hier” zei Snuf, mijn beestje
“Hier, bij mijn ruif”

Waar de avond viel
deed slak zijn schuif
Vroeg bij mij toen fragiel
waar ik bestuif

Daar waar vrede is
Bij Snuf zijn snuif
Daar waar zoet leven is
Bij zoete druif

Waarnemingen 1 februari t/m 30 april 2023

Door: Sarah Humphrey

De lente is een drukke tijd qua vogels kijken, de wintergasten zijn er nog en de zomergasten druppelen binnen, De afgelopen periode zijn er 4500 waarnemingen ingevoerd. Enkele uitblinkers: een paartje Velduilen in de polders bij Sassenheim en Warmond, Krooneenden en Geoorde Futen op de Klinkenbergerplas, een paartje Slechtvalken in zowel Noordwijkerhout als Sassenheim, twee Kraanvogels over Golfbaan Tespelduyn en een zingende Sprinkhaanzanger op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim. Voor de volledig overzicht zie

https://knnvbollen.waarneming.nl/observations_by_day.php?groep=1.

Op 8 april ziet een waarnemer in Noordwijkerhout de eerste jonge Futen van het jaar (WNL). Drie Geoorde Futen zijn op 30 april ter plaatse op de Klinkenbergerplas (JST). Een Roerdomp is regelmatig te zien en te horen 'hoempen' op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (VWA). Op 7 maart is er een Kleine Zilverreiger ter plaatse in de Lisser Poelpolder zuid (HVS). Een vogel is op 19 maart te zien in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL). Tijdens de maandelijkse slaaplaatstelling van Grote Zilverreigers op 14 februari op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim zijn er 49 vogels te zien. De laatste telling van het seizoen op 26 maart is goed voor 37 vogels (HVS). Ontzettend leuk is de waarneming op 14 maart van een foeragerende Koereiger in de Elsgeesterpolder (WNL).

Een Ooievaar vliegt op 4 maart over de Parklaan in Sassenheim (HVS). De eerste Lepelaar van het voorjaar vliegt op 8 maart over de Kagerbuurt in Sassenheim (JDR). Op 10 april vliegen er 8 vogels over de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Op 24 februari zijn er 63 Knobbelzwanen aanwezig in de Hemmeerpolder te Warmond, dit is de grootste groep van de winter (JDR). 48 vogels zijn op 8 april ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL).

100 Toendrarietganzen zijn op 4 april ter plaatse in de Kooipolder te Sassenheim (HVS). 150 Kolganzen vliegen op 3 maart over de Kagerbuurt te Sassenheim (JDR). Een groep Kleine Rietganzen vliegt op 10 februari over Noordwijkerhout (WNL). Op 23 februari vliegen er 300 Kolganzen over de Kagerbuurt in Sassenheim (JDR). 83 Grote Canadese Ganzen zijn op 14 februari te zien in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL).

Op 10 april is er een mooie trek van Brandganzen in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim met in totaal 1970 vogels, de meeste exx. vliegen tussen 7.20 en 8.20 uur met de grootste groep van 170 exx. (HVS). Rotganzen zien

wij niet vaak in de Bollenstreek, toch is er op 1 april een ex. ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL).

Begin februari is het paartje Casarca nog steeds aanwezig in de Mottigerpolder te Voorhout (VWA). Twee vogels zijn op 12 april ter plaatse in de Oosteinderpolder te Hillegom (LBU). 97 Smienten zijn op 17 maart te zien in de Zwetterpolder Faagsloot (JVD). Op 16 februari zijn er 92 Kraakeenden ter plaatse in de Elsgeesterpolder (JVD). De eerste kuikens van de Wilde Eend zijn op 1 april te zien in de wijk Poelpolder te Lisse, het zijn er acht (AMO). Tijdens de Voorjaarswandeling op Landgoed Tespelduyn op 1 april ziet een waarnemer 12 jonge eendjes (SHU). Op 8 februari is er een ♂ en ♀ Pijlstaart ter plaatse op de Klinkenbergerplas (HVS). Het ♂ ex. van vorig jaar in Lisse keert op 3 maart terug naar zijn vertrouwde plek langs het Heempad (VWA). 4 vogels vliegen op 11 maart over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). Een ♂ en ♀ Krooneend is op 27 april ter plaatse op de Klinkenbergerplas (HVS). Deze eendensoort zien wij niet vaak in de Bollenstreek. 30 Wintertalingen zijn op 8 maart ter plaatse in de Vosse- en Weerlanderpolder te Hillegom (WNL). Een ♂ Tafeleend is op 8 april te zien op de Klinkenbergerplas (SHU). 20 Kuifeenden zijn op 28 februari te zien bij Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (WNL).

De laatste waarneming van de winter van Brilduikers komt vanaf het Norremeer, op 18 maart is er een ♂ ter plaatse (HVS). Ook op het Norremeer op 4 februari zijn er twee ♂ en een ♀ Grote Zaagbek ter plaatse (HVS). Een ♂ en ♀ zijn op 18 februari te zien in een sloot in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL).

De eerste Bruine Kiekendief van 2023 vliegt op 5 februari over de Kooipolder in Sassenheim (HVS). Hier zijn er op 29 maart twee ♂ en een ♀ te zien pleisterend (HVS). Op 25 februari jaagt er een ♂ Havik in de wijk Elsbroek te Hillegom (TVH). Een tweede kalenderjaar ♂ vliegt op 15 maart over de Parklaan te Sassenheim (HVS). Nog een ♂ ex. is op 19 april ter plaatse op landgoed Wassergeest in Lisse (WNL). Een Sperwer zorgt op 10 maart voor grote paniek onder de plaatselijke vogels in de wijk Elsbroek te Hillegom (TVH). Op 31 maart verblijft een vogel minstens driekwartier in een achtertuin in Sassenheim, azend op Huisnissen (EBO).

Op 1 maart vliegt een Smelleken laag over het Norremeer naar de Lakerpolder (HVS). Net als de afgelopen jaren broedt een paartje Slechtvalken met succes in een nestkast op de toren van de NH Hotel Leeuwenhorst in Noordwijkerhout. Via de webcam welke is te bekijken op de website van de Vereniging van Natuur en Vogelbescherming Noordwijk zijn er dit jaar vier eieren te zien. Ook in Sassenheim hebben wij ons eigen Slechtvalkpaartje, op de toren van de Pancratiuskerk. Op 13

februari zijn ze al parend te zien (HVS). Het vrouwtje heeft een ring met de inscriptie JJB en is op 11 mei 2021 als nestjong geringd op de toren van Leeuwenhorst. Het mannetje heeft een aluminium ring met de inscriptie HBT en is op 16 mei 2020 geringd, ook op Leeuwenhorst. De vogels zijn goed in de gaten gehouden en wij wachten met spanning af op een succesvolle broedpoging!

Waarnemingen van Patrijzen komen van verschillende locaties in de Bollenstreek: Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Voorhout. Er zijn geen grote groepen gezien, het gaat meestal over twee vogels bij elkaar (VWA). Op 5 maart zijn er twee Watterrallen te horen roepend bij het Oosterduinsemeer in Noordwijkerhout (CZU). De eerste 3 jonge Meerkoeten van de lente zijn op 30 april te zien in een sloot langs de Vinkenstraat in Noordwijkerhout (WNL).

Patrijzen (Sarah Humprey)

Op 18 april vliegen er twee Kraanvogels over Golfbaan Tespelduyn (OTH). Niet minder dan 230 Scholeksters zijn op 22 februari ter plaatse op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Hier is er op 29 maart een Kluut te zien (HVS). De eerste twee Kleine Plevieren van het jaar zijn op 16 maart te zien in de omgeving van de Achterweg in Lisse (WNL). Op 5 april zijn er vier vogels ter plaatse in de Hoogeveense Polder te Noordwijkerhout (WNL). Nog 3 adulte vogels zijn op 23 april aanwezig in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond (SHU). 200 Goudplevieren zijn op 22 februari ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Op 22 februari is er een behoorlijk grote groep van 1900 Kieviten aanwezig op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). De eerste pulletjes zijn op 17 april te zien in een tulpenveld in de omgeving van de Achterweg, het zijn er vier

(WNL). 6 Bonte Strandlopers vliegen op 11 maart over de Oude Vuilnisbelt (HVS). Hier op 6 april vliegen er 6 Kemphanen over (HVS).

Een Houtsnip is op 4 februari ter plaatse in de Klinkenberger- en Voorhofpolder te Warmond (JDR). Op 15 maart zijn er 4 Watersnippen aanwezig in de Mottigerpolder te Voorhout (HVS). Een Bokje is op 8 april ter plaatse in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL).

De eerste Grutto van 2023 is op 22 februari te horen roepend op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Hier vliegen er op 15 maart 50 vogels over (HVS). Een IJslandse Grutto foerageert op 12 maart in de Vosse- en Weerlanderpolder te Hillegom (WNL). Een Rosse Grutto vliegt op 27 april mee met een groep Regenwulpen over de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim. De waarnemer ziet het pas als hij thuis is en de gemaakte foto's bekijkt (HVS).

13 Regenwulpen zijn op 23 april ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL). Op 27 april vliegt er een groep van 14 vogels over de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Drie Groenpootruiters vliegen op 15 april over de zuidelijke deel van de Zwetterpolder (PSP). Een Witgat is op 28 maart ter plaatse bij Oud Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (HVE). Vijf foeragerende vogels zijn op 19 april te zien in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL). Twee Oeverlopers zijn op 28 april ter plaatse op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (JDR).

Op 5 april vliegen er twee Zwartkopmeeuwen in zuidoostelijke richting over de Eendenkooi te Warmond (WNL). Nog twee vogels vliegen op 22 april over de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (WNL). Een adulte Dwergmeeuw in winterkleed foerageert op 9 april op de Oosterduinse Meer (CZU). Op 30 april zijn er drie pleisterende vogels te zien bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). De Grote Burgermeester van de voorgaande periode is op 1 februari nog steeds ter plaatse in de Floris Schoutenvrouwenpolder te Sassenheim. Op 10 februari is hij voor het laatst gezien (WNL). De eerste Visdief van het jaar is op 13 te zien bij Sportpark Roodemolen te Sassenheim (JDR). Leuk is de waarneming van 7 Zwarte Sterns die op 29 april over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim vliegen (HVS).

De eerste roepende Koekoek van het jaar is op 30 maart te horen op het Sollasi bungalowpark te Noordwijkerhout (RJA). Een Bosuil is in maart regelmatig te horen roepend in de omgeving Oostergeest te Warmond (JST). In april is er een σ te horen op het Sollasi bungalowpark in Noordwijkerhout (RJA). Op 21 maart ziet een waarnemer een jagende Ransuil in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL).

Veruit de leukste waarneming van de afgelopen periode is die van twee jagende Velduilen op 17 maart in de polders bij het uitkijkpunt aan het einde van de Menneweg in Sassenheim (EBO, HVS, SHU). De eerste vier Gierzwaluwen van de zomer vliegen op 10 april over Warmond (JST). Pas op 20 april vliegt de eerste voor Sassenheim over het dorp (WNL). Daarna zijn er bijna dagelijks waarnemingen van deze graaggeziene zomergast in Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout gedaan.

De Ijsvogel is goed vertegenwoordigd de afgelopen periode, waarschijnlijk dankzij de zachte winter. Waarnemingen komen o.a. uit de wijk Poelpolder in Lisse, het Kroftwegje in Sassenheim, Huys te Warmont en de Eendenkooi in Warmond (VWA). Een foeragerende Kleine Bonte Specht is op 19 april te zien in het Keukenhofbos (WNL). Op 30 maart is er een Groene Specht roepend te horen in de Kagerbuurt te Sassenheim (JDR). Een Boomleeuwerik vliegt op 5 maart over het Oosterduinse Meer in Noordwijkerhout (CZU). 20 Veldleeuweriken zijn op 12 februari ter plaatse in het zuidelijke deel van de Zwetterpolder (HVE).

De eerste Oeverzwaluwen van 2023 zijn op 3 april ter plaatse bij de Klinkenbergerplas, het zijn twee exx. (WNL). Rondom een berg zand op het terrein van een bollenbedrijf in Noordwijkerhout zijn er op 10 april 10 rondvliegende vogels ter plaatse. In het zand zijn er een stuk of 20 nestopeningen te zien (WNL). De eerste twee Boerenzwaluwen van het jaar zijn op 27 maart vliegend over de wijk Oosthout in Voorhout (JDR). Op 3 april komen de eerste Huiszwaluwen binnen, vliegend over het Oosterduinse Meer (CZU). De eerste vogel van de broedkolonie in de wijk Elsbroek te Hillegom meldt zich op 13 april aan (TVH).

Een ♂ Engelse Kwikstaart is op 2 april ter plaatse in de zuidelijke deel van de Zwetterpolder (PSP). De eerste twee Gele Kwikstaarten van het voorjaar zijn op 1 april ter plaatse in Polder Het Langeveld te Noordwijkerhout (WNL). 7 vogels zijn op 9 april te zien langs de Zilkerduinweg in De Zilk (WNL). De laatste Grote Gele Kwikstaart van de winter is op 29 april te zien in de Zilkerpolder te Noordwijkerhout (WNL). 9 Witte Kwikstaarten zijn op 28 maart ter plaatse in de zuidelijke deel van de Zwetterpolder (HVE).

De Lageveense Polder in Lisse heeft de primeur wat de eerste zingende Nachtegaal betreft, hier is op 15 april een vogel te horen (WNL). Op 27 april zingen vier verschillende vogels in een straal van 500m van elkaar in de omgeving van de Achterweg in Lisse (SHU). Tijdens de Voorjaarswandeling op Tspelduyn op 1 april is er een zingende Blauwborst te horen in de Hoogeveense Polder te Noordwij-

kerhout (SHU). Dit is de eerste van het seizoen. De eerste Zwarte Roodstart van het jaar is op 19 maart ter plaatse in de Lageveense Polder te Lisse (SWE).

Een adult ♂ Paapje is op 29 april ter plaatse op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (HVS). Twee Roodborsttapuiten zijn op 8 februari ter plaatse in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL). De eerste twee doortrekkende Tapuiten zijn op 4 april te zien in de Kooipolder te Sassenheim (HVS). Een ♀ is op 27 april ter plaatse in de Mottigerpolder te Voorhout (HVS). Een Beflijster vliegt op 6 april over de wijk Elsbroek in Hillegom (TVH). Op 20 april is er een ex. ter plaatse in de Eendenkooi te Sassenheim (WNL). Een groep van 50 Koperwieken is op 19 maart ter plaatse in de Lageveense Polder (SWE). Op 21 februari is er een Grote Lijster ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL).

Niet zo lang geleden waren Cetti's Zangers een zeldzaamheid in de Bollenstreek. De afgelopen periode zijn ze overal zingend te horen, o.a. bij de Klinkenbergerplas, het Oosterduinse Meer, de Hellegatspolder, Huys te Warmont en op de Oude Vuilnisbelt te Sassenheim (VWA). Ontzettend leuk is de zingende Sprinkhaanzanger op 18 april op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR), de vogel is op 30 april nog steeds ter plaatse (VWA). De laatste waarneming van deze soort voor de Bollenstreek was in april 2020.

De eerste Rietzanger van het jaar laat zich op 4 april horen bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). De eerste Kleine Karekiet is op 23 april aan het zingen bij de Oosterduinse Meer (WNL). De eerste zingende Braamsluiper van het jaar is op 22 april te horen in de Eendenkooi te Sassenheim (WNL). Een Grasmus zingt op 22 april bij de Klinkenbergerplas (HVS). De eerste zingende Tuinfluit van het jaar is op 23 april te horen in De Zilk (WNL). De eerste zingende Zwartkop van het jaar laat zich op 31 maart horen op het terrein van de St. Bavo in Noordwijkerhout (WNL). Op 17 maart is de eerste zingende Tijftjaf te horen bij Warmonderdam in Sassenheim (HVS). De eerste Fitis van 2023 zingt op 31 maart bij Huys te Warmont (WNL). De eerste 'vinkenslag' van een Vink is op 1 maart in de omgeving van de Geestburg in Sassenheim te horen (SHU).

Een Keep is op 1 februari ter plaatse in de Kagerbuurt te Sassenheim (PSP). Op 17 februari zijn er 15 Sijzen ter plaatse bij Nieuw Leeuwenhorst in Noordwijkerhout (WNL). Een Kleine Barmseis is op 30 april ter plaatse in een tuin op het terrein van de St. Bavo in Noordwijkerhout (MWI). Op 15 april is er tijdens de Minicursus Vogels een roepende Glanskop te horen bij Nieuw Leeuwenhorst (AMO, SHU). Een Roek vliegt op 8 april over het zuidelijke deel van de Zwetterpolder (PSP). Een Raaf

vliegt op 10 april over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim. De vogel vliegt een paar minuten rond en wordt aangevallen door Kieviten. Dit is pas de derde waarneming van deze soort voor Sassenheim (HVS). Op 30 maart zijn er 25 Huis mussen ter plaatse in een achtertuin in Voorhout (MDG).

Op 4 maart is er een zingende Appelvink te horen op het Sancta Maria terrein in Noordwijkerhout (CZU). Drie Geelgorzen en 30 Rietgorzen zijn op 5 maart ter plaatse bij het Oosterduinse Meer (CZU).

Met dank aan de waarnemers:

AMO	Annelies Moolenaar	MDG	Mariska de Graaf
CZU	Casper Zuyderduin	MWI	Maarten Wielstra
EBO	Eric Boekhoven	OTH	Otto Thomas
HVE	Hein Verkade	PSP	Peter Spierenburg
HVS	Hans van Stijn	RJA	Rob Jansson
JDR	Job de Ridder	SHU	Sarah Humphrey
JST	John Stigters	SWE	Sjaak Weijers
JVD	Jelle van Dijk	TVH	Thomas van Haaster
JWI	Jan Wierda	VWA	Vele waarnemers
LBU	Lars Buckx	WNL	waarneming.nl

Waarnemingen voor de periode 1 mei t/m 30 juli kunnen doorgegeven worden via www.waarneming.nl, bereikbaar via onze website, of per email: vogelsbollenstreek@gmail.com

Activiteitenprogramma

Zaterdag 24 juni: Fietstocht Bollenstreek

Dit is een fietstocht uit "Gebied en der Wijs". Ter gelegenheid van ons 20-jarig jubileum in 2014, alweer 9 jaar geleden, heeft onze natuurvereniging het jubileumboek "Gebied en der Wijs" uitgegeven. In dit prachtige boek zijn de 24 meest natuurlijke gebiedjes beschreven die we in de Bollenstreek kunnen vinden. In 2018 en 2021 hebben we op de fiets een paar van die gebiedjes bezocht. En het was voor veel deelnemers soms een openbaring dat er zulke leuke plekken op fietsafstand in de omgeving te vinden zijn. Omdat met de fietstocht van 2018 veel van die mooie gebieden die vlak bij elkaar liggen zijn bezocht doen we dat op zaterdag 24 juni nog een keer.

We vertrekken om 9.30 vanaf de kruising Hoofdstraat/Hortuslaan hartje centrum Sassenheim bij de oude Hervormde kerk en tegenover de Hema. Vanuit Sassenheim fietsen we richting Warmond en weer terug. We fietsen dan naar het uitkijkpunt aan het eind van de Menneweg. De uitkijkpost wordt vaak door vogelaars gebruikt om vogels op de Kagerplassen waar te nemen. Vervolgens doen we, beetje afhankelijk van het weer en de wensen in de groep, ook het bos Huys te Warmond, het eiland Koudenhoorn en de prachtige Klaas Hennepoelpolder aan. Streven is rond 12.30 weer huiswaarts te keren.

Geef je voor 22 juni op bij John van Velzen per email jvelzen@ziggo.nl of per telefoon 06-54661288

Zaterdag 8 juli: Rondleiding in de Eendenkooi Warmond

De Eendenkooi viert dit jaar haar 400-jarig bestaan. Na jaren als pure eendenkooi beheerd te zijn geweest is het beheer nu overgedragen aan de Stichting Eendenkooi Warmond. Gevangen wordt er nog steeds, zij het alleen nog om de vogels te ringen. Een vrijwilliger zal ons door de kooi rondleiden. De rondleiding begint om 10.00 uur en kost Euro 5,00 p.p. (voor vogelvoer e.d.). Opgeven kan tot 5 juli bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Routebeschrijving volgt per mail na aanmelding.

Zaterdag 22 juli: Dagvlinders-/Libellenexcursie, AWD-Panneland

O.l.v. Marja Koning gaan wij op zoek naar vlinders en libellen. Neem een verrekijker, loep en camera mee, gelukkig zijn ze nog veel te zien in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Wij vertrekken om 10.30 uur vanaf de parkeerplaats bij het gemeentehuis van Lisse.

Opgeven kan tot 20 juli bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Wilt u daarbij opgeven of u zelf rijdt en eventueel anderen mee wilt nemen (in dat geval graag aantal opgeven) of dat u liever met een ander meerijdt. Meerijders betalen € 2,00 aan hun chauffeur.

Zaterdag 12 augustus: Wandeling met Jan Plomp

Achter Huis te Vogelenzang ligt een prachtig bos, waar je heerlijk rond kunt dwalen. De excursie is bedoeld om gezellig te wandelen, waarbij we onderweg aandacht besteden aan de dingen die we tegenkomen en gebruik maken van de kennis die in de groep aanwezig is. Een ieder kan op deze wijze een aandeel hebben in de excursie.

We verzamelen om 8.30 uur bij parkeerplaats Ingang Panneland van de Amsterdamse Waterleidingduinen. De wandeling duurt ongeveer 2 ½ uur.

Aanmelden bij Jan Plomp; tel.: 0252-516545 of per e-mail: jan-plomp2017@gmail.com

Medio augustus: Vleermuizenexcursie in de Eendenkooi Warmond met Cees Timmermans. Omdat de excursie afhankelijk is van het weer volgt de uitnodiging enige dagen van te voren per email. De excursie zal 's avonds plaatsvinden bij het invallen van de schemering.

Zaterdag 26 augustus: Zweefvliegenexcursie in het Middenduin in Overveen

In het mooie Middenduin gaan wij op zoek naar zweefvliegen en andere insecten. Zweefvliegen zijn op wespen lijkende insecten, waarvan er ong. 300 soorten in NL voorkomen. Alfons Vaessen, onze gids, bestudeert deze insecten al vele jaren en kan zeer enthousiast over deze fraai getekende diertjes vertellen.

Wij vertrekken om 12.45 uur vanaf de parkeerplaat bij het gemeentehuis van Lisse.

Opgeven kan tot 24 augustus bij jan.bischoff.tulleken@gmail.com. Wilt u daarbij opgeven of u zelf rijdt en eventueel anderen meer wilt nemen (in dat geval graag aantal opgeven) of dat u liever met een ander meerijdt. Meerrijders betalen € 3,00 aan hun chauffeur.

Zaterdagochtend 9 september: Excursie Warmonder bos.

Waar een klein bos groot in kan zijn. Op het oude landgoed bij Warmond kun je heerlijk wandelen tussen taxusbomen en de meters hoge moerascipressen. Je voelt je klein tussen al die oude eiken. In deze oude parkbomen zijn b.v. holtes waar Bosuil en vleermuizen dankbaar gebruik van maken. Naast de prachtige bomen en struiken, hopen we wellicht al een eerste paddestoel aan te treffen. Het "Huys te Wamont" dat midden in dit bos staat, is ontstaan uit een Middeleeuwse versterkte hoeve uit de 14^e eeuw.

Heb je zin in een wandeling, van ongeveer anderhalf uur, in dit bos (genaamd Bos van Krantz) met z'n eeuwenlange geschiedenis van tuin- en

landschapsarchitectuur? Geef je dan op (tot 6 sept.) bij: Lidy v.d. Salm per email: vdsalm@hotmail.com. Wilt u aangeven of zelf rijdt en hoeveel personen u eventueel mee kunt nemen. We verzamelen om 9.30 uur bij het gemeentehuis in Lisse. Kosten voor de meerrijders € 2,- te voldoen aan de chauffeur.

